

СОВЕТ
ВВЕДЕНСКО-СЛОВОДСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ВЕРХНЕУСЛОНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЮГАРЫ ОСЛАН
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫң
ВВЕДЕНСКИЙ БИСТӘСЕ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ

РЕШЕНИЕ

30.06.2022

KAPAP

№ 19-106

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Введенский Бистәсе авыл
җирлегендә бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турындағы нигезләмәгә
үзгәрешләр керту хакында

Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә һәм Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районның Введенский Бистәсе авыл жирлегендә бюджет төзелешен һәм бюджет процессын Россия Федерациясенең гамәлдәге бюджет законнарына туры китерү максатларында,

Югары Ослан муниципаль районы
Введенский Бистәсе авыл жирлеге Советы
карап итте:

1. Югары Ослан муниципаль районы Введенский Бистәсе авыл жирлеге Советының 2020 елның 18 декабреннән 4-25 каары белән расланган Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Введенский Бистәсе авыл жирлегендә бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турындагы нигезләмәгә түбәндәге үзгәрешләрне кертергә:

1.1. Нигезләмәнең 6 статьясына тубәндәге эчтәлекле яңа абзац өстәргә: « гражданнарың бюджет процессында катнашуы турында»;

1.2. Нигезләмәнең 9 статьясындағы 7 пунктының унөченче абзацын киләсә
эттөлектәге 1.1 пунктчасы белән тулыландырырга:

1.1) «Федераль казначылық органында, муниципаль берәмлекнең финанс органында, Россия Федерациясенең бюджеттән тыш дәүләт фонды белән идарә итү органында (Россия Федерациясе Үзәк банкы учреждениесенәндә яисә кредит оешмасында ачылган лицевой счет (счет) бурычлы казна учреждениесеннән акча, шул исәптән суд чыгымнарын туләттерү түрүнда;

1.3. Нигезләмәнен 16 статьясындагы 5 пунктындагы икенче абзацында " бурыч йөкләмәләре турында мәгълумат "сүзләреннән соң" (Татарстан Республикасы

муниципаль гарантияләре яисә муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләрдән тыш) "сүзләрен өстәргә.

2. Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Введенский Бистәсе авыл жирлегендә бюджет төзелеше häм бюджет процессы турындагы Нигезләмә текстын яңа редакциядә расларга (1 номерлы күшымта).

3. Өлеге каарны Татарстан Республикасының хокукий мәгълүмат рәсми порталында, Югары Ослан муниципаль районының рәсми сайтында, Введенский Бистәсе авыл жирлегенең мәгълүмат стендларында урнаштырырга.

4. Өлеге каарның үтәлешен тикшереп торуны Введенский Бистәсе авыл жирлеге Советының бюджет-финанс мәсьәләләре буенча дайми комиссиясенә йөкләргә.

Совет рәисе,
ТР Югары Ослан муниципаль районы
Введенский Бистәсе авыл жирлеге башлыгы

Д.В. Морозов

Югары Ослан муниципаль районы
Введенский Бистәсе авыл жирлеге Советының
2022нче елның 30нчы июненнән
19-106нчы номерлы карарына

1нче күшымта

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы
Введенский Бистәсе авыл жирлегендә бюджет төзелеше һәм
бюджет процессы турында
НИГЕЗЛӘМӘ

I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

Статья 1. Әлеге Нигезләмә белән җайга салына торган хокукый мәнәсәбәтләр

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Введенский Бистәсе авыл жирлегендә бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турында әлеге Нигезләмә (алга таба - Нигезләмә) Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Россия Федерациясе Салым кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, Югары Ослан муниципаль районының " Введенский Бистәсе авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә жирлек бюджетын төзү, карау, раслау, үтәү, аның үтәлешен контрольдә тоту барышында, шулай ук жирлекнең муниципаль бурыйчи белән идарә итү процессында барлыкка килә торган бюджет хокук мәнәсәбәтләрен җайга сала.

Статья 2. Жирлектә бюджет хокук мәнәсәбәтләрен тормышка ашыруның хокукый нигезләре

Жирлектә бюджет хокук мәнәсәбәтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы бюджет законнарының һәм жирлекнең вәкиллекле органының бүтән актлары, әлеге Нигезләмә нигезендә гамәлгә ашырыла.

Статья 3. Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар

Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән мәгънәдә кулланыла.

Статья 4. Жирлек бюджетының хокукый формасы

Югары Ослан муниципаль районы Введенский Бистәсе авыл жирлекенең бюджеты (алга таба - Жирлек бюджеты) Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Введенский Бистәсе авыл жирлеге Советы карары нигезендә эшләнә һәм раслана (алга таба - авыл жирлеге Советы).

Жирлек бюджеты өч елга - чираттагы финанс елына һәм план чорына төзелә һәм раслана.

Авыл жирлеге бюджеты проектын формалаштыру Югарты Ослан муниципаль районы Введенский Бистәсе авыл жирлеге Башкарма комитеты (алга таба - авыл жирлеге Башкарма комитеты) тарафыннан билгеләнгән тәртиптә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләре нигезендә кабул ителә торган хокукий актлары нигезендә башкарыла.

Жирлек советының чираттагы финанс елының 1нче гыйнварыннан үз көченә керә һәм, әгәр жирлек бюджеты турындагы каарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 31нче декабренә кадәр гамәлдә була.

5 Статья. Бюджет классификациясен куллану үзенчәлекләре

1. Жирлек бюджетын төзу һәм үтәү, бюджет хисабын төзу Россия Федерациясендә билгеләнгән бюджет классификациясе нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет керемнәренең Баш администраторлары исемлеге, аларга беркетелгән бюджет керемнәре төрләре (ярдәмче төрләре) жирлек бюджеты турында жирлек Советы каары белән раслана.

Жирлек бюджеты акчаларын баш булучеләр Исемлеге, чыгымнарның Ведомство структурасы составында, жирлек Советы каары белән билгеләнә.

Бюджет чыгымнары төрләренең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм программага карамаган эшчәнлек юнәлешләре), төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) исемлеге бюджет чыгымнарның ведомство структурасы составында жирлек бюджеты турында жирлек Советы каары белән яки Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән очракларда раслана.

Бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары Исемлеге жирлек бюджеты турында каар белән раслана.

Бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының статьялары һәм төрләре исемлеге, бюджет кытлыгын финанслау чыганакларын раслаганды, жирлек бюджеты турында жирлек Советы каары белән раслана.

Статья 6. Бюджет процессы принциплары

Жирлектә бюджет процессы Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән Россия Федерациясе бюджет системасы принципларына нигезләнә:

- Россия Федерациясе бюджет системасының бердәмлеге;
- Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында керемнәр, чыгымнар һәм бюджет кытлыкларын финанслау чыганакларын бүлү;
- бюджетларның мәстәкыйльлеге;
- Россия Федерациясе субъектларының, муниципаль берәмлекләрнең бюджет хокукларының тигезлеге;
- керемнәр, чыгымнар һәм бюджет кытлыкларын финанслау чыганаклары чагылышының тулылыгы;
- бюджетның баланслылыгы;
- бюджет чараларын куллануның нәтижәлелеге;
- бюджет чыгымнарының гомуми (җыелма) капламалары;
- үтә күренмәлелек (ачыклык);
- бюджетның дөреслеге;
- бюджет акчаларының адреслы һәм максатчан характерындагы;
- бюджет чыгымнарының ведомство буйсынуы;
- кассаның бердәмлеге;
- гражданнарның бюджет процессында катнашуы турында

7 Статья. Жирлекнең бюджет процессының төп этаплары

Жирлектә бюджет процессы түбәндәге этапларны үз эченә ала:

- жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразын, бюджет һәм салым сәясәтенен төп юнәлешләрен эшләү;
- жирлек бюджеты проектын төзу;
- жирлек бюджеты проекты һәм жирлек бюджеты үтәлеше турындағы хисап буенча халық алдында тыңлаулар турындағы Нигезләмә нигезендә халық алдында тыңлаулар үткәру;
- жирлек бюджетын карау һәм раслау;
- жирлек бюджеты үтәлеше;
- жирлек бюджеты турындағы карага үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту;
- муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру.

Статья 8. Бюджет процессында катнашучылар

Жирлекнең бюджет процессында катнашучылар булып торалар:

- Авыл жирлеге Советы;
- Авыл жирлеге башлыгы;
- Авыл жирлеге Башкарма комитеты;
- жирлекнең финанс органы;
- "Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Финанс-бюджет палатасы" МКУ (килешү буенча);
- "Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Контроль-хисап палатасы" МКУ (килешү буенча);
- жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүчеләр (бүлүчеләр);
- бюджет акчаларын алучылар;
- бюджет керемнәренең Баш администраторлары (администраторлары);
- бюджет қытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары (администраторлары);
- Россия Федерациисе, Татарстан Республикасы законнары һәм муниципаль хокукий актлар белән бюджет вәкаләтләре йөкләнгән башка органнар.

Статья 9. Жирлекнең бюджет процессында катнашучыларның бюджет вәкаләтләре

1. Жирлек Советы жирлек бюджетын һәм аның үтәлеше турындағы хисапны карый һәм раслый, үз утырышларында, комиссияләр утырышларында, эш төркемнәре утырышларында, жирлек Советы үткәрә торган тыңлаулар барышында һәм депутат таләпләренә бәйле рәвештә жирлек бюджеты үтәлешенең аерым мәсьәләләрен карау барышында контрольне гамәлгә ашыра, тышкы муниципаль финанс тикшерүе органнарының хокукий статусын Россия Федерациисе Бюджет кодексы, "Россия Федерациисендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003нче елның биңчы октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, "Россия Федерациисе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында" Россия Федерациисенең норматив хокукий актлары, жирлек Уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә формалаштыра һәм билгели.

Россия Федерациисе Конституциясендә, Россия Федерациисенең башка норматив хокукий актларында билгеләнгән бюджет мәсьәләләре буенча аның компетенциясе чикләрендә, аның вәкаләтләрен тәэммин итү өчен жирлек Башкарма комитеты тарафыннан барлық кирәклө мәгълүмат бирелергә тиеш.

2. Жирлек башлыгы:

- жирлек Советының жирле салымнар һәм жыемнары билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгаруны, жирле салымнар буенча салым ташламаларын кертүне, жирлек бюджетыннан чыгымнары гамәлгә ашыруны күздә тоткан норматив-хокукый актларына бәяләмәләрне раслый;

- Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, жирлек Уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

3. Авыл жирлеге Башкарма комитеты:

- жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразын төзүне оештыра, жирлек бюджеты проектын төзүне тәэммин итә;

- жирлек бюджеты проектын төзү тәртибен һәм срокларын билгели;

- жирлек Советы каравына кирәклे документлар һәм материаллар белән жирлек бюджеты проектын кертә;

- жирлек Советына раслауга бюджет үтәлеше турында хисап бирә;

- жирлек бюджеты турындагы карага үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турындагы караг проектларын жирлек Советы каравына кертә;

- жирлек бюджетының үтәлешен һәм бюджет хисаплылыгын төзүне тәэммин итә;

- муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру, хәзмәт курсату һәм муниципаль бурыч белән идарә итү тәртибен раслый;

- муниципаль бурыч кенәгәсенә кертелә торган Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнмәгән мәгълүмат составын, аны муниципаль бурыч кенәгәсенә керту тәртибен һәм вакытын билгели;

- муниципаль гарантияләрне бирү тәртибен раслый;

- бюджет проектын (бюджет проектын һәм урта сроклы финанс планын) төзүне тәэммин итә;

- бюджетара трансфертларны бүлү методикасын һәм (яки) тәртибен эшли һәм раслый;

- муниципаль бурыч белән идарә итүне тәэммин итә;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, жирлек Уставы һәм әлеге Нигезләмә нигезендә башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Жирлекнең финанс органы:

- жирлек бюджеты проектын (жирлек бюджеты проекты һәм уртacha сроклы финанс планы проекты) төзүне оештыра һәм турыдан-туры төзи һәм аны жирлек Башкарма комитетына тапшыра;

- жирлек бюджетының үтәлешен оештыра;

- бюджет хисабын төзү тәртибен билгели;

- жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап төзи;

- муниципаль бурыч кенәгәсен алыш бара,

- бирелгән гарантияләрне исәпкә алуны, алар буенча муниципаль бурычны арттыруны, принциплар тарафыннан яки өченче затлар тарафыннан тулы күләмдә яисә гарантияләр белән тәэммин ителгән принциплар йөкләмәләренең башка өлешендә яисә гарантияләр белән тәэммин ителгән принциплар йөкләмәләренең тулы күләмдә яисә гарантияләр белән тәэммин ителгән принциплар йөкләмәләренең нинди дә булса өлешендә, шулай ук муниципаль гарантияләр буенча түләүләр гаранты белән тәэммин ителгән башка өлешендә;

- жыелма бюджет язмасын төзи һәм алыш бара;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм гамәлдәге законнарда каралган тәртиптә жирлеккә карата дәгъвалар буенча суд актларын башкара;

- башкарма документларны һәм аларның үтәлешенә бәйле башка документларны исәпкә алыш бара һәм саклый;

- Россия Федерациисе Бюджет кодексы, Россия Федерациисе һәм Татарстан Республикасы бюджет законнарының башка актлары нигезендә һәм аларны үтәү йөзеннән билгеләнгән эшчәнлек өлкәсендә норматив актлар кабул итә;

-әгәр Россия Федерациисе Бюджет кодексында башкача билгеләнмәгән булса, жирлек бюджеты чыгымнарының максатчан статьялары исемлеген һәм кодларын билгели;

- Россия Федерациисе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Нигезләмә нигезендә башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

5. "Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Финанс-бюджет палатасы" МКУ жирлекнең финанс органы вәкаләтләрен яки жирлекләрнең Башкарма комитеты һәм Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты арасындағы килешү нигезендә вәкаләтләрнең бер өлешен тормышка ашыра ала.

6. "Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Контроль-хисап палатасы" МКУ жирлекнең муниципаль финанс тикшерүе органы вәкаләтләрен яисә килешү нигезендә вәкаләтләрнең бер өлешен гамәлгә ашыра ала.

7. Бюджет акчаларын баш бүлүче:

- үзе расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йәкләмәләре лимитлары нигезендә бюджет акчаларын файдалануның нәтижәлелеген, адреслылыгын һәм максатчан характеристын тәэмин итә;

- үз карамагындағы бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләр исемлеген төзи;

- расланган бюджет йәкләмәләре лимитлары һәм бюджет ассигнованиеләре чикләрендә үтәлергә тиешле чыгым йәкләмәләре реестрын алып бара;

- бюджеттың тиешле чыгымнарын планлаштыра, бюджет ассигнованиеләрен нигезли;

- бюджет язмасын төзи, раслый һәм алып бара, бюджет ассигнованиеләрен, ведомство карамагындағы бюджет средстволарын бүлүчеләргә һәм алучыларга бюджет йәкләмәләре лимитларын бүлә һәм бюджеттың тиешле өлешен үти;

- бюджет йәкләмәләре лимитларын формалаштыру һәм үзгәрту буенча тәкъдимнәр кертә;

- жыелма бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәрту буенча тәкъдимнәр кертә;

- казна учреждениеләре булып торучы бюджет акчаларын алучыларның ведомство буйсынуындағы бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;

- максатчан билгеләнеше булган бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар, шулай ук әлеге кодекс белән билгеләнгән башка субсидияләр һәм бюджет инвестицияләре, аларны биргәндә билгеләнгән шартлар, максатлар һәм тәртипнәң үтәлешен тәэмин итә;

- бюджет акчаларын баш бүлүченең бюджет хисаплылыгын формалаштыра;

- муниципаль берәмлек исеменнән үз карамагындағы бюджет акчаларын алучыларның акчалата йәкләмәләре буенча жавап бирә;

- судта жирлек исеменнән муниципаль берәмлек дәгъвалары буенча жавап бирүче вәкиле буларак чыгыш ясый:

1) жирле үзидарә органнарының яисә әлеге органнарының вазыйфаи затларының законсыз гамәлләре (гамәл кылмау) нәтижәсендә, ведомствога каравы буенча, шул исәптән законга яки башка хокукий актка туры килми торган жирле үзидарә органнары актларын бастырып чыгару нәтижәсендә, физик затка яисә юридик затка китерелгән зиянны каплау турында;

1.1) «Федераль казначаулык органында, муниципаль берәмлекнең финанс органында, Россия Федерациисенең бюджеттан тыш дәүләт фонды белән идарә итү органында (Россия Федерациисе Үзәк банкы учреждениесендә яисә кредит оешмасында ачылган лицевой счет (счет) бурычлы казна учреждениесеннән акча, шул исәптән суд чыгымнарын түләттерү турында;

2) үзенә буйсынган бюджет акчаларын алучыга казна учреждениесе булып торучы бюджет йәкләмәләре лимитлары житмәгәндә аның акчалата йәкләмәләрен үтәү өчен

бирелә торган бюджет йөклөмәләре лимитлары житмәгән очракта, аның акчалата йөклөмәләрен үтәү өчен;

- муниципаль биремнәр формалаштыра һәм раслый;
- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

8. Бюджет акчаларын бүлүче:

- бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра;

- бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөклөмәләре лимитларын ведомство буйсынуындагы бюджет средстволарын бүлүчеләргә һәм (яки) алучыларга бүлә һәм бюджетның тиешле өлешен үти;

- бюджет акчаларын баш бүлүчегә бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәрту буенча тәкъдимнәр кертә;

- бюджет акчаларын тиешле баш бүлүче тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә аның карамагында булган бюджет акчаларын баш бүлүченең аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- максатчан билгеләнеше булган бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансферлар, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән башка субсидияләр һәм бюджет инвестицияләренең, аларны биргәндә билгеләнгән шартларның, максатларның һәм тәртипнең үтәлешен тәэммин итә;

9. Бюджет акчаларын алучы:

бюджет сметасын төзи һәм башкара;

- бюджет йөклөмәләренең һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләре лимитлары чикләрендә бюджет йөклөмәләрен кабул итә һәм (яисә) башкара;

- үзендә каралган бюджет ассигнованиеләрен куллануның нәтижәлелеген, максатчан характеристын тәэммин итә;

- бюджет акчаларын баш бүлүчегә (бүлүчегә) бюджет язмасын үзгәрту буенча тәкъдимнәр кертә;

- бюджет исәбен алып бара һәм бюджет исәбен алып баруны тәэммин итә;

- бюджет хисабын формалаштыра (бюджет хисаплылыгын формалаштыруны тәэммин итә) һәм бюджет акчаларын алучының бюджет акчаларын тиешле баш бүлүчегә (бүлүчегә) бюджет хисаплылыгын тапшыра;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

10. Бюджет керемнәре баш администраторы:

- үзенә буйсынган бюджет керемнәре администраторлары исемлеген төзи;

- бюджет проектын төзу өчен кирәклे белешмәләр бирә;

- касса планын төзу һәм алып бару өчен белешмәләр бирә;

- бюджет керемнәре баш администраторының бюджет хисабын формалаштыра һәм тапшыра;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

11. Бюджет керемнәре администраторы:

- бюджетка, пеняларга һәм алар буенча штрафларны исәпләү, исәпкә алу һәм аларның дөреслегенә, тулысынча һәм үз вакытында башкаралуын контрольдә тота;

- бюджетка түләүләр, пенялар һәм штрафлар буенча бурычларны түләтүне гамәлгә ашыра;

- бюджетка, пеняларга һәм штрафларга артык түләнгән (түләттерелгән) түләүләрне, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентларны һәм артык алынган суммаларга исәпләнгән процентларны кире кайтару турында Карап кабул итә һәм, РФ Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә кире кайтаруны гамәлгә ашыру өчен, Федераль казначылык органына йөкләмә бирә;

- Россия Федерациисе бюджет системасы бюджетларына түләүләр исәбе (төгәлләштерү) турында Карап кабул итә һәм Федераль казначылык органына хәбәрнамә бирә;

- бюджет керемнәренең баш администраторы билгеләгән очракта һәм тәртиптә бюджет керемнәренең баш администраторына тиешле баш администраторы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәkle белешмәләр һәм бюджет хисаплылығын формалаштыра һәм тапшыра;

- Россия Федерациисе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителә торган бюджет-хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы норматив хокукий актларда (муниципаль хокукий актларда) билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

12. Бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторы:

- үзенә буйсынган бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары администраторлары исемлекләрен төзи;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча керемнәрне һәм түләүләрне планлаштыруны (фаразлауны) гамәлгә ашыра;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакларын түләү өчен билгеләнгән ассигнованиеләрне файдалануның адреслылығын һәм максатчан характеристын тәэммин итә;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының ведомство буйсынудагы администраторларына бюджет ассигнованиеләрен бүлә һәм бюджетның тиешле өлешен башкара;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары баш администраторының бюджет хисабын формалаштыра.

13. Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары администраторы:

- бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча керемнәрне һәм түләүләрне планлаштыруны (фаразлауны) гамәлгә ашыра;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының бюджетка керүнен тулылығын һәм үз вакытында үтәлешен контролльдә тота;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджетка керүләрне һәм түләүләрне тәэммин итә;

- бюджет хисабын формалаштыра һәм тапшыра;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының тиешле баш администраторы тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторының үз карамагында булган аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- Россия Федерациисе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителә торган бюджет-хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы норматив хокукий актларда (муниципаль хокукий актларда) билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

Статья 10. Жирлек бюджеты керемнәре

Жирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациисенең бюджет законнары, салымнар һәм жыемнар турындағы Россия Федерациисе законнары һәм башка мәжбүри түләүләр турындағы законнар нигезендә формалаша.

11 Статья. Керемнәр чыганаклары реестры

1. Жирлекнең финанс органы жирлек бюджетының керем чыганаклары реестрын алыш бара.

2. Бюджет керемнәре чыганаклары реестры астында, Россия Федерациисе керем чыганаклары исемлеге нигезендә, бюджет төзү, раслау һәм үтәү процессында барлыкка килә торган жирлек бюджеты керемнәре чыганаклары буенча мәгълүмат жыелмасы аңлашыла.

3. Мәгълүмат составына, Жирлек бюджеты керемнәре чыганаклары реестрын формалаштыру һәм алып бару тәртибенә карата гомуми таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә.

4. Жирлек бюджетының керем чыганаклары реестры жирлек Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә төзелә һәм алып барыла.

5. Жирлек бюджеты керемнәре чыганаклары реестрлары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты билгеләгән тәртиптә Татарстан Республикасы Финанс министрлығына тапшырыла.

12 Статья. Жирлек бюджеты чыгымнары

Жирлек бюджеты чыгымнарын формалаштыру Федераль дәүләт хакимияте органнары, Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен чикләү белән бәйле чыгым йөкләмәләре нигезендә гамәлгә ашырыла, алар Россия Федерациясе законнары, халықара һәм башка шартнамәләр һәм килешүләр нигезендә чираттагы финанс елында һәм план чорында жирлек бюджеты акчалары исәбеннән үтәлергә тиеш.

13 Статья. Башкарма комитетның резерв фонды

1. Жирлек бюджетының чыгым өлешендә Башкарма комитетның резерв фондын булдыру күздә тотыла.

2. Жирлек бюджетының чыгым өлешендә Жирлек Советының резерв фондын булдыру тыела.

3. Башкарма комитетның резерв фонды күләме Жирлек бюджеты турындагы каар белән билгеләнә һәм курсәтелгән каар белән расланган чыгымнарның гомуми күләменнән 3 проценттан артмаска тиеш.

4. Башкарма комитетның резерв фонды акчалары көтелмәгән чыгымнарны финанс ягыннан тәэммин итүгә, шул исәптән авария-торгызу эшләрен һәм табигый бәла-казалар һәм башка гадәттән тыш хәлләр нәтижәләрен бетерүгә бәйле башка чараларны үткәрүгә, шулай ук өлеге статьяның 5 пунктында курсәтелгән тәртиптә кааралган башка чараларга жибәрелә.

5. Жирлек бюджеты составында кааралган Башкарма комитетның резерв фондының бюджет ассигнованиеләрен куллану тәртибе Башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

6. Башкарма комитетның резерв фондының бюджет ассигнованиеләреннән файдалану турындагы хисап жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапка күшүмтә итеп бирелә.

14 Статья. Муниципаль хезмәт

Муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар китерүгә, эшләр башкарга, хезмәтләр курсәтүгә заказлар урнаштыру "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәэммин иту өчен товарлар, эшләр, хезмәт курсәтүләрне сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында" 2013нче елның 5нче апрелендәге 44-ФЗ номерлы Федераль законда кааралган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Товарлар китерүгә, эшләр башкарга һәм хезмәтләр курсәтүгә муниципаль заказ авыл жирлеге бюджеты акчалары хисабына түләнә.

15 Статья. Чыгым йөклөмәләре реестры

1. Жирлекнең финанс органы жирлекнең чыгым йөклөмәләре реестрын алып бара.
2. Жирлекнең чыгым йөклөмәләре реестры авыл жирлеге Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә алып барыла.
3. Жирлекнең чыгым йөклөмәләре реестры "Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районның Финанс-бюджет палатасы" муниципаль казна учреждениесенә, билгеләнгән срокларда Югары Ослан муниципаль районның чыгым йөклөмәләре реестрын төзү өчен тапшырыла.

16 Статья. Жирлекнең муниципаль бурычы структурасы

1. Жирлекнең бурыч йөклөмәләре йөклөмәләр рәвешендә булырга мөмкин:
  - 1) жирлекнең кыйммәтле көгазъләренә (муниципаль кыйммәтле көгазъләргә);
  - 2) Россия Федерациясе валютасында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары;
  - 3) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән чит ил валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитлары;
  - 4) жирлек тарафыннан кредит оешмаларыннан Россия Федерациясе валютасында жәлеп ителгән кредитлар;
  - 5) Россия Федерациясе валютасында белдерелгән жирлек гарантияләре (муниципаль гарантияләр);
  - 6) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясе чит ил валютасында бирелгән муниципаль гарантияләргә;
  - 7) Россия Федерациясе Бюджет кодексы гамәлгә кергәнче барлыкка килгән һәм муниципаль бурычка кертелгән бүтән бурыч йөклөмәләре буенча.
2. Муниципаль бурыч күләменә кертелә:
  - 1) муниципаль кыйммәтле көгазъләр буенча бурычның номиналь суммасы;
  - 2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;
  - 3) кредит оешмаларыннан алынган кредитлар буенча төп бурыч күләме;
  - 4) муниципаль гарантияләр буенча йөклөмәләр күләме;
  - 5) жирлекнең түләнмәгән бүтән бурыч йөклөмәләре күләме.
3. Муниципаль эчке бурыч күләменә кертелә:
  - 1) йөклөмәләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль кыйммәтле көгазъләр буенча бурычның номиналь суммасы;
  - 2) йөклөмәләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгән Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;
  - 3) йөклөмәләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгән кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;
  - 4) Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль гарантияләр буенча йөклөмәләр күләме;
  - 5) Россия Федерациясе валютасында жирлекнең түләнмәгән бүтән бурыч йөклөмәләре күләме.
4. Муниципаль тышкы бурыч күләменә кертелә:
  - 1) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән жәлеп ителгән чит ил валютасындағы бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

2) максатчан чит ил кредитларын куллану қысаларында жирлек тарафыннан бирелгән чит ил валютасындағы муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме.

Жирлекнәң бурыч йөкләмәләре кыска вакытлы (бер елдан кимрәк), уртacha сроклы (бер елдан биш елга кадәр) hәм озак сроклы (биш елдан алып 10 елга кадәр) булырга мөмкин.

5. Муниципаль бурыч кенәгәсен алып бару жирлекнәң финанс органы тарафыннан башкарыла.

Бурыч йөкләмәләре турындағы мәгълүмат (Татарстан Республикасы муниципаль гарантияләре яисә муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләрдән тыш) муниципаль бурыч кенәгәсенә йөкләмә килеп чыккан мизгелдән биш эш көненнән дә артмаган сротка кертелә.

6. Муниципаль бурыч кенәгәсенә әлеге йөкләмәләр төрләре буенча жирлекнәң бурыч йөкләмәләре күләме, аларның барлыкка килү hәм үтәлеше (башка нигезләр буенча туктату) датасы hәм өлеышчә, йөкләмәләрне тәэммин иту рәвешләре турында белешмәләр, шулай ук аның составы, тәртибе hәм вакыты жирлекнәң Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә торган башка мәгълүмат кертелә.

Жирлекнәң муниципаль бурыч кенәгәсендә, шул исәптән муниципаль бурыч йөкләмәләрен үтәү буенча кичектерелгән бурычлар турында мәгълүмат исәпкә алына.

17 Статья. Жирлекнәң Россия Федерациясе валютасында белдерелгән бурыч йөкләмәләрен туктату hәм аларны муниципаль бурычтан төшереп калдыру

1. Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәсе түләүгә тапшырылмаган очракта (әгәр жирлек Советының муниципаль хокукий актларында башкасы каралмаган булса, муниципаль бурыч йөкләмәсе шартларында каралган түләү датасыннан соң килгән датадан соң өч ел эчендә әлеге йөкләмә тулысынча туктатылган дип санала hәм муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәсе жирлек Советының муниципаль хокукий актларында бүтәне каралмаган очракта, муниципаль бурыч йөкләмәсен түләү датасына бәйле рәвештә өч ел дәвамында юкка чыгарылмаган (жирлекнәң муниципаль хокукий актлары hәм муниципаль хокукий актлары белән башкарылмаган) очракта, күрсәтелгән йөкләмә тулысынча туктатылган дип санала hәм муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

2. Жирлекнәң Башкарма комитеты әлеге статьяның 1нче пункттындағы беренче абзацында күрсәтелгән сроклар үткәннән соң муниципаль бурычтан Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен төшереп калдыру турында муниципаль хокукий акт чыгара.

3. Муниципаль бурычтан төшереп калдыру Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль бурыч күләмен жирле бюджет кытлыгын финанслау чыганакларында исәптән төшерү суммасын чагылдырмыйча гына, аларны исәптән төшерү суммасына киметү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Әлеге статьяның 1нче пункттындағы беренче абзацының, 2нче hәм 3нче пунктларының гамәлдә булуы кредит килешүләре буенча йөкләмәләргә, Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары hәм башка муниципаль берәмлекләр алдында муниципаль бурыч йөкләмәләренә кагылмый.

5. Муниципаль бурычтан реструктурлаштырылган, шулай ук түләнгән (сатып алынган) муниципаль бурыч йөкләмәләрен төшереп калдыру Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105нче hәм 113нче статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

6. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне, Россия Федерациясе законнарында каралган бүтән операцияләр алмашу нәтиҗәсендә алынган (алмашу нәтиҗәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне, түләү датасы башланганчы, эмиссия

шартлары нигезендә, эмитацияләгән орган тарафыннан тулысынча сатып алынган (алынган) чыгару курсәтелгән орган карары буенча вакытыннан алда түләнгән дип танылырга мөмкин.

Муниципаль кыйммәтле көгазъләр эмитенты, Россия Федерациясе законнарында каралган бүтән операцияләр алмашу нәтиҗәсендә алынган (алынган) муниципаль кыйммәтле көгазъләр буенча йөкләмәләрне түләү датасы житкәнчегә кадәр үтәү дип танырга хокуклы.

18 Статья. Муниципаль бурыч алулар

1. Жирлек исеменнән муниципаль кыйммәтле көгазъләр урнаштыру юлы белән һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә заем акчаларын жирле бюджетка жәлеп итү аңлашыла, алар буенча жирлекнең бурыч йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгән заемчы буларак барлыкка килә.

2. Жирлекнең муниципаль тышкы бурыч алулары астында, Россия Федерациясе тарафыннан максатчан чит ил кредитларын куллану қысаларында, алар буенча жирлекнең чит ил валютасында белдерелгән бурыч йөкләмәләре барлыкка киләгән федераль бюджеттан жирле бюджетка кредитлар жәлеп итү аңлашыла.

3. Муниципаль тышкы бурыч алулар чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясенең дәүләт тышкы бурыч алулары программасына кертелгән проектларны финанслау максатларында гамәлгә ашырыла.

4. Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм жирлек Уставы нигезендә, жирлек исеменнән муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру хокукуы жирлекнең Башкарма комитеты карамагында.

5. Муниципаль кыйммәтле көгазъләр урнаштыру тубәндәге шартларны үтәгәндә Жирлек тарафыннан башкарыла:

1) Жирлекнең бурыч йөкләмәләре буенча кичектерелгән бурычлары булмау;

2) жирлек тарафыннан Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән дәрәҗәдән тубәнрәк кредит рейтинги алынган, исемлекләре Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган юридик затларының бер яки берничә эшчәнлеген гамәлгә ашыручы затларыннан.

6. Авыл жирлеге, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107.1нче статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31.1нче статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгының уртacha дәрәҗәсе булган заемчылар төркеменә керткән очракта, муниципаль бурыч алулар башкарырга, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107.1нче статьясындагы 5нче пунктында каралган жирлекнең бурыч тотрыклылыгы курсәткечләре зурлыгын арттыруга кiterә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

7. Жирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107.1нче статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31.1нче статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы уртacha булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, муниципаль алынмаларны гамәлгә ашырырга, муниципаль гарантияләрне Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы белән эчке һәм тышкы алынмалар, муниципаль гарантияләрне чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль гарантияләр, шулай ук курсәтелгән программаларга үзгәрешләр белән килештерелгән очракта гына бирергә хокуклы.

8. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107.1нче статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31.1нче статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы тубән булган заемчылар төркеменә кергән очракта, муниципаль бурыч алулар башкарырга, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107.1нче статьясындагы 5нче

пунктында каралган жирлекнең бурычtotрыкылыгы курсаткечләре зурлыгын арттыруга китерә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

9. Авыл жирлеге, Россия Федерациисе Бюджет кодексының 107.1нче статьясы hәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31.1нче статьясы нигезендә, бурыч totрыкылыгы тубән булган заемчылар төркеменә кергән очракта, кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә hәм жирлекнең кыйммәтле кәгазыләрен рефинанслау максатларында гына, шулай ук жирлекнең түләү сәләтен торғызу планы кысаларында бирелгән максатчан бюджет кредитлары формасында, шулай ук Россия Федерациисе Бюджет кодексының 107.1нче статьясындагы 9нчы пунктында hәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31.1нче статьясындагы 7нче пунктында каралган авыл жирлегенең башка бюджетларыннан бирелгән максатчан бюджет кредитлары рәвешендә муниципаль эчке бурыч алулар башкарырга хокуклы.

10. Россия Федерациисе Бюджет кодексының 107.1нче статьясы hәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31.1нче статьясы нигезендә бурыч totрыкылыгы тубән булган заемчылар төркеменә кертелгән очракта, муниципаль тышкы бурыч алуларны гамәлгә ашырырга hәм муниципаль гарантияләрне чит ил валютасында бирергә хокуксыз.

11. Россия Федерациисе Бюджет кодексының 107.1нче статьясы hәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31.1нче статьясы нигезендә бурыч totрыкылыгы тубән булган заемчылар төркеменә кергән очракта, муниципаль гарантияләрне Россия Федерациисе валютасында бары тик чираттагы финанс елына hәм план чорына (чираттагы финанс елына) Россия Федерациисе валютасында муниципаль эчке бурыч алулар, муниципаль гарантияләр программаларын Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы тарафыннан килештерелгән очракта гына чираттагы финанс елына hәм план чорына (чираттагы финанс елына), шулай ук әлеге программаларга үзгәрешләр кертелгән очракта гына бирергә хокуклы.

12. Жирлекнең Россия Федерациисе бюджет системасының башка бюджетларыннан максатчан бюджет кредитлары буенча Россия Федерациисе Бюджет кодексының 107.1нче статьясындагы 9нчы пунктында каралган йөкләмәләрне реструктуризацияләүне үткәрү рөхсәт итеп.

19 Статья. У Жирлекнең чит ил валютасында бурыч алулар hәм гарантияләр бириү үзенчәлекләре

1. Жирлек Россия Федерациисеннән чит ил валютасында бурыч алуларны гамәлгә ашырырга, Россия Федерациисенә чит ил валютасында өченче затларның йөкләмәләре буенча гарантияләрне Россия Федерациисе тарафыннан жәлеп итегендә максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында гына, Россия Федерациисе Бюджет кодексының 103нче статьясындагы 25нче пункты нигезләмәләрен исәпкә алып бирергә хокуклы.

20 Статья. Муниципаль бурыч алуларның иң чик күләме

1. Тиешле финанс елына муниципаль бурыч алуларның иң чик күләме астында тиешле финанс елына муниципаль эчке hәм тышкы бурыч алулар программалары буенча Жирлек бюджетына акча жәлеп итүнең жыелма күләме аңлашыла.

2. Жирле бюджетка акча жәлеп итү күләмнәре чираттагы финанс елына hәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке hәм тышкы бурыч алулар программалары белән билгеләнә, hәм тиешле финанс елында акчаларны жәлеп итүнең гомуми суммасы жирле бюджет кытлыгын финанслауга жибәрелә торган акчаларның гомуми суммасыннан hәм Россия Федерациисе Бюджет кодексының 103нче hәм 104нче статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып, жирле бюджет

турынdagы карап белəн тиешле финанс елына расланган жирлекнең бурыч йөклөмәләрен түләү күләмнәреннән артмаска тиеш.

3. Хисап финанс елында жирлекнең бурыч алуларның гомуми суммасы жирле бюджет кытлыгын финанслауга юнәлдерелгән акчаларның гомуми суммасыннан həm хисап финанс елы йомгаклары буенча жирлекнең бурыч йөклөмәләрен түләү күләмнәреннән артып киткәn очракта, күрсәтелгәn артык суммасында жирле бюджет акчаларның калган өлешиләре агымдагы финанс елына бурыч алуларның ин чик күләмен кыскартып, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 96нчы статьясында карапган максатларга юнәлдерелергә тиеш.

21 Статья. Муниципаль эчке həm тышкы бурычның югары чикләре həm жирлекнең бурыч тотрыкпышлыгы күрсәткечләренең ин чик күрсәткечләре

1. Жирле бюджет турыйнагы карап белəн муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның (жирлекнең чит ил валютасында йөклөмәләре булган очракта) өске чикләре, чираттагы финанс елыннан həm план чорының елдан-ел үткәn торышы (чираттагы финанс елыннан соң килүче елның 1нче гыйнварына торышы буенча) буенча, шул исәптәn Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләr буенча бурычның югары чиге, чит ил валютасында муниципаль гарантияләr буенча (жирлекнең чит ил валютасында муниципаль гарантияләr буенча йөклөмәләре булган очракта) билгеләнә.

2. Муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның ин югары чикләре (жирлекнең чит ил валютасындагы йөклөмәләре булганда) әлеге статьяның 4нче həm 5нче пунктларында билгеләнгәn чикләуләрне үтәгендә билгеләнә.

3. Чираттагы финанс елына həm план чорына жирле бюджет турыйнда карап белəн расланган түләүсез түләүләрнең həm (яисә) физик затлар кеременә салымнан түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренең гомуми күләме жирле бюджет керемнәренең гомуми күләменнәn артмаска тиеш.

Жирлеккә карата Россия Федерациясе Бюджет кодексының 136нчы статьясындағы 4нче пунктында карапган чаралар кулланылган очракта, бурыч күләме, кире кайтарылмый торган түләүләрнең həm (яисә) физик затлар кеременә салымнан түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, чираттагы финанс елына həm план чорына жирле бюджет турыйнагы карап белəн расланган гомуми күләменең 50 процентыннан артмаска тиеш.

4. Муниципаль бурычка хезмәт күрсәту чыгымнары күләме, тубәндәгे таләпләрне үтәгендә, жирле бюджет турыйнагы карап белəн раслан:

1) Чираттагы финанс елында həm план чорында муниципаль бурычка хезмәт күрсәту чыгымнары күләме чираттагы финанс елына həm план чорына Татарстан Республикасы бюджеты турыйнда Татарстан Республикасы законы яисә чираттагы финанс елына həm план чорына жирле бюджет турыйнда карап белəн расланган тиешле бюджет чыгымнарының гомуми күләменең 10 процентыннан артмаска тиеш, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләr исәбеннәn гамәлгә ашырыла торган чыгымнары күләменнәn тыш;

2) Чираттагы финанс елында həm план чорында чираттагы финанс елында həm чираттагы финанс елының 1нче гыйнварына барлыкка килгәn муниципаль бурычны түләү həm аларга хезмәт күрсәту буенча түләүләрнең еллык суммасы чираттагы финанс елына həm план чорына жирле бюджет турыйнда карап белəн расланган жирле бюджетның салым, салым булмаган керемнәренең həm Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан дотацияләрнең гомуми күләменнәn 20 процентыннан артмаска тиеш; күрсәтелгәn нисбәтне исәпләгендә чираттагы финанс елыннан həm план чорының hər елыннан соң килүче елның 1нче гыйнварыннан соң килгәn бурыч

Йөклөмәләрен вакытыннан алда түләүгә жибәрелә торган түләүләр суммасы исәпкә алыный.

22 Статья. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программы

1. Чит ил валютасындағы муниципаль гарантияләр программы чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган муниципаль гарантияләрнең чит ил валютасындағы исемлеге, түбәндәгे белешмәләрне курсәтеп, үз эченә ала:

1) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары), категорияләре (төркемнәре) һәм (яисә) принципалларның һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен курсәтеп гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

2) гарантияләр һәм алар тарафыннан тәэммин ителә торган йөклөмәләр буенча йөклөмәләрне валютасты;

3) гарантияләрнең гомуми күләме;

4) гарантның принципалларга карата регресс таләбе хокуқы булу (булмау);

5) гарантияләрнең бирү һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Муниципаль гарантияләр муниципаль гарантия белән тәэммин ителә торган йөклөмәләр белдерелгән валютада бирелә һәм үтәлә.

3. Чит ил валютасындағы муниципаль гарантияләр программы бюджет турындағы тиешле карага күшымта булып тора.

23 Статья. Муниципаль тышкы бурыч алулар программы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль тышкы бурыч алулар программы чираттагы финанс елында һәм план чорында чит ил максатчан кредитларын һәм (яисә) чит ил валютасында түләнә торган максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасында жирле бюджетка жәлеп ителә торган бюджет кредитлары исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль тышкы бурыч алулар программы белән билгеләнә:

1) Чираттагы финанс елында һәм план чорында федераль бюджеттан чит ил максатчан кредитларын куллану кысаларында жирле бюджетка жәлеп ителә торган бюджет кредитлары буенча барлыкка килә торган бурыч йөклөмәләрен түләү сроклары һәм жирле бюджетка акча жәлеп иту күләме;

2) Чираттагы финанс елында һәм план чорында, максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасында жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча барлыкка килгән бурыч йөклөмәләрен түләү күләме.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль тышкы бурыч алулар программы чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет турындағы карага күшымта булып тора.

24 Статья. Муниципаль эчке бурыч алулар программы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке бурыч алулар программы чираттагы финанс елында һәм план чорында гамәлгә ашырыла һәм (яисә) түләнгән тиешле бурыч йөклөмәләре төрләре буенча муниципаль эчке бурыч алулар исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль эчке бурыч алулар программы белән билгеләнә:

1) Чираттагы финанс елында һәм план чорында муниципаль эчке бурыч алуларны гамәлгә ашырганда барлыкка килә торган бурыч йөклөмәләрен жирле бюджетка акча

жәлеп итү күләмнәре һәм түләүнен ин чик сроклары тиешле бурыч йөкләмәләре тәрләре буенча жирле бюджетка акча жәлеп итү күләмнәре;

2) тиешле бурыч йөкләмәләре тәрләре буенча Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен түләү күләмнәре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке бурыч алулар программысы чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турыйндағы карага күшымта булып тора.

4. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105нче статьясы нигезендә муниципаль эчке бурычны үткәру муниципаль эчке бурыч алулар программысында zagылыш тапмый.

25 Статья. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программы

1. Россия Федерациясе валютасындағы муниципаль гарантияләр программы чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган муниципаль гарантияләрнең Россия Федерациясе валютасындағы исемлегеннән гыйбарәт, түбәндәге белешмәләрне курсәтеп:

1) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары), категорияләре (төркемнәре) һәм (яисә) принципалларның һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен курсәтеп гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

2) гарантияләрнең гомуми күләме;

3) гарантның принципалларга карата регресс таләбе хокуқы булу (булмау);

4) гарантияләрне бирү һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Россия Федерациясе валютасында белдерелгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бары тик Россия Федерациясе валютасында гына бирелә һәм үтәлә.

3. Россия Федерациясе валютасындағы муниципаль гарантияләр программы бюджет турыйндағы карага күшымта булып тора.

26 Статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазъләр урнаштыруның чик күләмнәре

Чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елына муниципаль кыйммәтле кәгазъләрнең номиналь хакы буенча ин чик күләме, бюджет турыйнда каар белән билгеләнгән муниципаль эчке бурычның югары чикләренә туры китереп, жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

27 Статья. Муниципаль гарантияләр

1. Муниципаль гарантия принципалның бенефициар каршында килешүдән яки башка алыш-бирештән (тәп йөкләмәдән) килеп чыккан акчалата йөкләмәләрен тиешенчә үтәүне тәэммин итә.

2. Муниципаль гарантия принципал йөкләмәләрен вакытыннан алда үтәүне, шул исәптән принципалга аларны вакытыннан алда үтәү яки принципал йөкләмәләрен үтәү сробы килеп чыккан вакыйгалар (шартлар) житкән очракта да, тәэммин итми.

3. Муниципаль гарантиянең язма формасы мәжбүри булып тора.

4. Муниципаль гарантия тәп йөкләмә суммасыzagылдырылган валютада бирелә һәм үтәлә.

5. Муниципаль гарантия буенча гарант принципалның гарантия суммасы чикләрендә үзенә тәэммин ителгән йөкләмәсө буенча субсидия җаваплылык tota.

6. Муниципаль гарантиядә курсәтелә:

- 1) Гарант исеме (тиешле гавами-хокукий белем - жирлек) һәм Гарант исеменнән гарант биручे орган исеме;
- 2) бенефициар атамасы;
- 3) принципалның исеме;
- 4) гарантия (исеме, бәяләмә датасы һәм номеры (ул булганда) бирелә торган йөкләмә, тәп йөкләмәнен гамәлдә булу срогы яисә аның буенча йөкләмәләрне үтәү срогы, якларның исемнәре, тәп йөкләмәләрнең башка житди шартлары күрсәтелеп);
- 5) гарантия буенча гарант йөкләмәләре күләме һәм гарантиянең ин чик суммасы;
- 6) гарантия бири нигезләре;
- 7) гарантия үз көченә керү датасы яки гарантия үз көченә керә торган вакыйга (шарт);
- 8) гарантиянең гамәлдә булу срогы;
- 9) гарантия үтәлеше турында бенефициар таләбен кую вакыты һәм тәртибе, гарантия очрагын билгеләү;
- 10) гарантияне кире алу нигезләре;
- 11) гарант тарафыннан гарантия буенча йөкләмәләрне үтәү тәртибе;
- 12) гарантиянең тулы күләмендә яисә нинди дә булса өлешендә, үтәлгәндә (туктатылганда) принципалның гарантия белән тәэммин ителгән йөкләмәләренең нинди дә булса өлешендә яисә гарантиядә билгеләнгән башка очракларда гарантия суммасын киметү нигезләре;
- 13) гарантияне туктату нигезләре;
- 14) гарантның алдан язма ризалыгыннан башка үзгәртелә алмый торган тәп йөкләмә шартлары;
- 15) гарантның муниципаль гарантия буенча бенефициарга гарант тарафыннан түләнгән акчаларны каплау турында принципалга карата таләбе булу яисә булмау (гарантның принципалга карата регресс таләбе, регресс);
- 16) гарантиянең башка шартлары, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы, гарантның норматив хокукий актлары, гарант исеменнән гарантия бируче орган актлары белән билгеләнгән белешмәләр.

7. Муниципаль гарантның принципалга регресс таләбе хокукун күздә тотмый торган муниципаль гарантия бары тик хужалык жәмгыяте йөкләмәләре буенча гына бирелергә мөмкин, аның акцияләренең (өлешиләренең) 100 процента муниципаль гарантия бирә торган жирлеккә, милке муниципаль гарантия бирә торган муниципаль унитар предприятиегә карый.

Принципалны тулысынча яисә өлешчә хосусыйлаштырган очракта, мондый муниципаль гарантия гарантның принципалга карата регресс таләбе хокуку белән бирелгән дип санала һәм принципалның Россия Федерациясе Бюджет кодексының 115.3нче статьясы һәм Россия Федерациясе граждан законнары таләпләренә туры килә торган, принципалның гарантиянең кайсы да булса өлешендә үтәлүенә бәйле рәвештә барлыкка килгән принципалга карата регресс таләбен канәгатьләндерү буенча йөкләмәләрен үтәүне тәэммин иту принципалның бурычы барлыкка килә. Күрсәтелгән тәэминатны биргәнче муниципаль гарантияне үтәү рөхсәт ителми.

8. Муниципаль гарантиянең үз көченә керүе гарантиядә күрсәтелгән билгеле бер вакыйга (шартлар) башлану белән билгеләнә.

9. Гарант бенефициарның алдан язма ризалыгыннан башка муниципаль гарантия шартларын үзгәртергә хокуклы түгел.

10. Гарантка карата таләпнең муниципаль гарантия буенча кабул ителгән бенефициары, муниципаль гарантия белән тәэммин ителә торган принципал (эмитент) йөкләмәләрен үтәү, облигациягә хокукларның яңа хужасына (сатып алучыга) күчүгә бәйле рәвештә, күрсәтелгән хокукларны Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшыру (күчерү) керми, гарантның алдан язма ризалыгыннан башка нигезләрдә күчәргә тапшырыла алмый.

11. Муниципаль гарантия гарантиядә курсәтелгән очракларда һәм нигезләр буенча (шул исәптән әлеге статьяның бнчы пункттындағы 14нче пунктчасында курсәтелгән гарантның язмача ризалығыннан башка үзгәргән очракта), шулай ук әлеге статьяның 7нче пункттында һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 115.3нче статьясындағы бнче пункттында билгеләнгән бурычны принципал тарафыннан үтәмәгендә Гарант тарафыннан чакыртып алына.

12. Бенефициар таләбе (гарантияне үтәу турында бенефициар таләбе) гарантка гарантиядә билгеләнгән очракта гына (гарантия очрагы килеп туган очракта) бирелергә мөмкин. Гарантияне үтәу турында бенефициар таләбе гарантиядә курсәтелгән документларны күшүп, гарантиядә билгеләнгән тәртиптә гарантка язмача тапшырылырга тиеш.

13. Бенефициар муниципаль гарантия һәм муниципаль гарантия бирү турындағы шартнамәдә билгеләнгән сроттан иртәрәк гарантияне үтәу турындағы таләпне, шул исәптән, принципал йөкләмәләре гарантияләре белән тәэммин ителгән гарантияләрне үтәу срокы якынлашып килүче дип саналган вакыйгалар (хәлләр) барлыкка килгән очракта, курсәтергә хокуксыз.

14. Гарант бенефициар таләпләрен үтәу турында принципалга хәбәр итәргә һәм принципалга таләпнен күчермәсен тапшырырга тиеш.

15. Гарант муниципаль гарантиядә билгеләнгән сротта гарантияне үтәу турында бенефициар таләпләрен, курсәтелгән таләпкә күшымта итеп күелган документларның нигезлелек һәм гарантия шартларына һәм аңа күшүп бирелгән документларның туры килү-килмәве предметын карарга тиеш.

16. Гарантияне башкару турында бенефициарның һәм аңа күшымта итеп бирелгән документларның таләпләре нигезсез һәм (яисә) тиешле гарантияләр шартларына туры килми дип таныла һәм гарант бенефициарның тубәндәге очракларда таләпләрен канәгатьләндерүдән баш тарта:

1) таләп һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар гарантия (гарантиянен гамәлдә булу срокы) бирелгән вакыт тәмамланғаннан соң гарантка курсәтелгән;

2) таләп һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар билгеләнгән гарантияне бозып гарантка курсәтелгән;

3) таләп һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар гарантия шартларына туры килми;

4) бенефициар принципал һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан тәкъдим ителгән принципал гарантияләре белән тәэммин ителгән йөкләмәләрне тиешенчә үтәүне баш тарткан;

5) әлеге статьяның 7нче пункттында һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1153нче статьясындағы бнчы пункттында билгеләнгән очракларда;

6) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда

17. Муниципаль гарантия шартларына туры килми дип танылган очракта, гарант бенефициарның гарантияне һәм (яисә) аңа күшүп бирелгән документларны үтәу турындағы таләбен канәгатьләндерүдән баш тарту турында бенефициарга хәбәр итәргә тиеш.

18. Гарант бенефициар таләбенә каршы чыгарга хокуклы, алар принципал тәкъдим итә ала. Гарант, принципал алардан баш тарткан яки үз бурычын таныган очракта да, әлеге каршылыklарга хокукын югалтмый.

19. Гарантия үтәлеше турында бенефициар таләбе һәм аңа күшүп бирелгән документлар муниципаль гарантиянен нигезле һәм тиешле шартларына туры килә дип танылган очракта, гарант гарантия белән билгеләнгән вакытта гарантия буенча йөкләмәне үтәргә тиеш.

20. Муниципаль гарантиядә каралган гарантның бенефициар алдындағы бурычы принципалның гарантия белән тәэммин ителгән срокы чыккан йөкләмәләре күләмендә, әмма гарантия суммасыннан да артмаган күләмдә акча түләү белән чикләнә.

21. Муниципаль гарантия буенча бенефициар каршында Гарант йөклөмәсе тұтатыла:

1) Гарант тарафыннан бенефициарға гарантиядә билгеләнгән күләмдә акча түләү белән;

2) гарантиядә билгеле бер вакыт үткеннән соң, ул бирелә (гарантия гамәлдә булу сробы);

3) гарантия белән тәэмін ителгән принципалның принципалга һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан үтәлгән очракта яки күрсәтелгән йөклөмәләрне башка нигезләр буенча тұтаткан очракта (бенефициар тарафыннан күрсәтелгән гарантка һәм (яисә) судка гарантияне үтәу тұрынdagы гарантка таләпләр булуга карамастан);

4) бенефициарның гарантка һәм (яисә) бенефициарның гарантия буенча йөклөмәләрнән гарантны азат иту тұрынdagы язма гаризасын кире кагу юлы белән, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1151нче статьясында каралған гарантка принципал гарантка мондый гарантия буенча бенефициарларның фактта булмавы һәм киләчектә алар барлықка килү өчен нигезләрнең булмавы шартларында гарантия кире кагу нәтижәсендә;

5) әгәр гарантия бирелгән принципал йөклөмәсе билгеләнгән срока барлықка килмәсә;

6) бенефициар гарантка һәм (яки) судка гарантны үтәу тұрынdagы гарантка таләп куйғаннан соң төп йөклөмәне (шул исәптән бенефициар принципалың һәм (яисә) бенефициарны юкка чыгару белән бәйле рәвештә) тұтату яисә аны гамәлдә булмаган килеш дип тану белән;

7) бенефициар тарафыннан башка затка тапшырылған яисә бенефициарның гарантия, хокуклар һәм (яисә) бурычларның төп йөклөмәләре буенча гарантка карата таләпләрнен, гарантия, хокуклар һәм (яисә) вазыйфалар буенча таләпләрнен (хокукларның һәм бурычларның) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә, облигациягә хокукларның яңа хужасына (сатып алучыга) күчүгә бәйле рәвештә, гарантия белән тәэмін ителә торған принципалның (эмитентның) йөклөмәләрен үтәугө бәйле рәвештә, кыйммәтле қөгазыләр тұрында күрсәтелгән таләпләр (хокуклар һәм йөклөмәләр) тапшырылғаннан тыш башка нигезләрдә күчү очрагында;

8) принципал бүтән затка тапшырган яисә принципалга караган башка нигезләр буенча башка затка күчкән очракта, төп бурыч буенча принципалга караган хокуклар һәм (яисә) бурычлар (бурычлар) принципалның гарантның алдан язма ризалығыннан башка төп йөклөмә буенча тапшырылған очракта;

9) гарантияне чакыртып алу нәтижәсендә, гарантиядә күрсәтелгән очракларда һәм нигезләр буенча;

10) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда.

22. Бенефициарның гарант йөклөмәләре тұтатылғаннан соң гарантияне тотып калуы бенефициарның күрсәтелгән гарантия буенча нинди дә булса хокукларын сакламый.

23. Муниципаль гарантияне тұтату тұрында мәгълүм булған Гарант бу хакта бенефициарға һәм принципалга хәбәр итәргә тиеш.

Бенефициар һәм муниципаль гарантияне чакыртып алу яисә тұтатуга китерә торған хәлләр килеп чыгу тұрында мәгълүм булған принципал бу хакта гарантка хәбәр итәргә тиеш.

24. Әгәр гарант тарафыннан муниципаль гарантияне үтәу гарантның принципалга карата регресс таләбе хокуқы барлықка килүгә китерсә яки бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантка юл куелуга бәйле булса, мондый муниципаль гарантияне үтәу өчен акчалар тиешле бюджет қытлығын финанслау чыганакларында исәпкә алына, ә мондый муниципаль гарантия буенча йөклөмәләрне үтәу бюджет кредиты бирү буларак карала.

25. Әгәр Гарант тарафыннан муниципаль гарантияне үтәу гарантның принципалга карата регресс таләбе хокуки барлықка килүгө китермәсә яки бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантка юл күелуга бәйле булмаса, мондый муниципаль гарантияне үтәу өчен акчалар тиешле бюджет чыгымнарында исәпкә алына.

26. Гарант тарафыннан гарантия буенча йөклөмәләрнәң тулы күләмендә яисә нинди дә булса өлешендә үтәу өчен гарант тарафыннан түләнгән акчалар регрессси тәртибендә Гарант тарафыннан алынган акчалар яисә гарантка бенефициарның принципалга Карата таләбе хокукуын үтәу йөзеннән Гарант тарафыннан алына торган акчалар бюджет кредитларын кире кайтару буларак чагылдырыла.

27. Муниципаль гарантияләр белән тәэммин ителгән кредитлар һәм зaimнар максатчан булырга тиеш.

28. Муниципаль гарантия белән тәэммин ителгән кредит (займ) акчаларыннан максатсыз файдалану факты ачыкланган очракта, муниципаль гарантия бирү турында кипешүдә билгеләнгән йөклөмәләрне үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән очракта, принципал һәм бенефициар Россия Федерациясе законнарында, муниципаль гарантия бирү турындагы кипешүдә билгеләнгән жаваплылык tota.

29. Бенефициарлар буенча билгесез затлар даирәсө булган йөклөмәләрне тәэммин итүгә бирелә торган муниципаль гарантия үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

30. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр эмиссиясе нәтижәсендә барлықка килгән йөклөмәләр буенча муниципаль гарантияләрне бирү һәм үтәу үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

31. Муниципаль гарантияләрне бирү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның нигезендә кабул ителгән әлеге Нигезләмә белән билгеләнә.

28 Статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр

1. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр җирлек исеменнән чыгарылган кыйммәтле кәгазыләр таныла.

2. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр эмитенты булып җирлекнең Башкарма комитеты тора, ул җирлек Уставы белән муниципаль бурыч алулар башкару хокукуна ия.

3. Җирлек тарафыннан чыгарылырга мөмкин булган муниципаль кыйммәтле кәгазыләр төрләре һәм аларның эмиссиясе һәм мөрәҗәгать иту тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

29 Статья. Җирлек бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертларның формалары

Җирлек бюджетыннан бюджетара трансфертлар формасында бирелә:

муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр;

Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10нчы статьясында билгеләнгән очракларда Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр;

башка бюджетара трансфертлар.

Финанс яғыннан тәэммин иту чыганагы булып торган җирле бюджетлардан бюджетара трансфертлар бирү максатлары, тәртибе һәм шартлары, максатчан билгеләнеше булган Татарстан Республикасы бюджетыннан субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар булган җирле бюджетлардан, җирлек Советының Татарстан Республикасы законнары һәм (яисә) башка норматив хокукий актлары нигезендә кабул ителгән караплары белән билгеләнә.

30 Статья. Жирлек бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр

1. Жирлек бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10нчы статьясында билгеләнгән тәртиптә бирелә.

2. Әлеге статьяның 1нче өлешендә курсәтелгән бюджетара субсидияләр Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә жирлек бюджетында карала.

31 Статья. Жирлек бюджетыннан муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр

1. Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләре нигезендә кабул ителә торган жирлек Советы каарларында караплан очракларда һәм тәртиптә башка муниципаль берәмлекләр бюджетларына жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен башкарганда барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен финанслашу максатларында жирлек бюджетыннан субсидияләр бирелергә мөмкин.

2. Әлеге статьяда курсәтелгән субсидияләрне бирыу максатлары һәм шартлары жирлек Советы каары белән билгеләнгән тәртиптә төzelә торган муниципаль берәмлекләрнең Башкарма комитетлары арасында килешүләр белән билгеләнә.

32 Статья. Жирлек бюджетыннан муниципаль берәмлекләр бюджетларына башка бюджетара трансфертлар

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм аның тиешле законнары нигезендә кабул ителә торган жирлек Советы каарларында караплан очракта һәм тәртиптә муниципаль берәмлекләр бюджетларына жирлек бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар, шул исәптән төzelгән килешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләр өлешен гамәлгә ашыру өчен бюджетара трансфертлар бирелергә мөмкин.

33 Статья. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр

1. Жирлек алдындағы акчалата бурычлар буенча бурыч-бурычлы кеше билгеләнгән датага жирлек алдындағы акчалата йөкләмәләргә туры китереп түләргә тиешле акчалар суммасы.

2. Шәһәр алдында акчалата йөкләмәләр буенча таләпләр жирлекнен финанс активларын формалаштыра.

3. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны исәптән төшерү һәм торғызу кагыйдәләре (нигезләре, шартлары һәм тәртибе) Россия Федерациясе Бюджет кодексында караплан очраклардан тыш, финанс органы тарафыннан билгеләнә.

4. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләрне (акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны) һәм мондый йөкләмәләрне үтәүне тәэмим итә торган алыш-бираешләрне исәпкә алу, шулай ук курсәтелгән йөкләмәләр һәм килешүләр буенча таләпләрнең хокукларын гамәлгә ашыру 93нче статьяның 4нче пунктында курсәтелгән тиешле орган тарафыннан гамәлгә ашырыла. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 93.2нче статьясындағы 5нче пунктында курсәтелгән вәкаләтле зат тарафыннан билгеләнгән.

5. Килешүдә башкача билгеләнмәгән очракта, жирлек алдындагы акчалата йөкләмәләр тиешле сумманы жирлек бюджетының бердәм счетына күчерү датасыннан башлап үтәлгән дип санала.

II бүлек. ЖИРЛЕК БЮДЖЕТЫ ПРОЕКТЫН ТӨЗҮ

34 Статья. Жирлек бюджеты проектын төзү нигезләре

1. Жирлек бюджеты проектын төзү - жирлек Башкарма комитетының фәкать ёстенлеге.

Бюджет проектын турыдан-туры жирлекнең финанс органы гамәлгә ашыра.

Бюджет проектын төзү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп, кабул ителгән муниципаль хокукий актлар нигезендә, жирлек Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда гамәлгә ашырыла.

2. Жирлек бюджеты проектын төзү тубәндәгеләргә нигезләнә:

Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган Россия Федерациясе Федераль Собраниесене Россия Федерациясе Президенты юлламасы нигезләмәләрендә;

Татарстан Республикасы Президентының Татарстан Республикасы Дәүләт Советына юлламасында;

жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы турында;

жирлекнең бюджет, салым сәясәтенең төп юнәлешләре турында;

муниципаль программаларда, муниципаль программалар проектларында, күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр проектында.

3. Бюджет проектын үз вакытында һәм сыйфатлы төзү максатларында финанс органы башка финанс органнарыннан, шулай ук дәүләт хакимиятенең башка органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан кирәклे белешмәләр алырга хокуклы.

35 Статья. Жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы

1. Жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы кимендә өч елга эшләнә.

2. Жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы ел саен жирлекнең Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә эшләнә. Жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы Башкарма комитет тарафыннан жирлек Советына бюджет проектын керту турында Карап кабул итү белән бер үк вакытта хуплана.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына социаль-икътисадый үсеш фаразы план чорының параметрларын төгәлләштерү һәм план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән эшләнә.

Социаль-икътисадый үсеш фаразына аңлатма языунда фараз параметрларын нигезләү, шул исәптән, фаразланган үзгәрешләрнең сәбәпләрен һәм факторларын күрсәтеп, элек расланган параметрлар белән чагыштыру китерелә.

Жирлек бюджеты проектын төзү һәм карау барышында жирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразын үзгәртү бюджет проектының төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

36 Статья. Бюджет керемнәрен фаразлау

1. Бюджет керемнәре жирлекнең социаль-икътисади үсешен фаразлау нигезендә, жирлек бюджеты турындагы карап проектын жирлек Советына керту шартларында, салымнар һәм жыемнар турындагы законнар, шулай ук Россия Федерациясе

законнары, Татарстан Республикасы законнары һәм жирлек Советының муниципаль хокукий актлары нигезендә фаразлана.

2. Жирлек Советының норматив-хокукий актларына жирлек Советына жирле бюджет түрүндагы карап проектын керткәннән соң кабул ителгән салымнар һәм жыемнар түрүндагы норматив-хокукий актларына үзгәрешләр кертүне күздә тоткан норматив-хокукий актларында жирлек Советының әлеге норматив-хокукий актларының чираттагы финанс елыннан соң килүче елның 1нче гыйнварыннан да соңга калмычы үз көченә керүе түрүндагы нигезләмәләрне үз эченә алырга тиеш.

37 Статья. Жирлекнең уртача вакытка исәпләнгән финанс планы

1. Жирлекнең уртача сроклы финанс планы астында жирлек бюджетының төп параметрларын үз эченә алган документ аңлашыла.

Әгәр жирлек бюджеты проекты чираттагы финанс елына төзелә һәм раслана икән, жирлекнең Башкарма комитеты жирлекнең уртача сроклы финанс планын эшли һәм раслый.

2. Жирлекнең уртача сроклы финанс планы, Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләрен үтәп, жирлек Башкарма комитеты билгеләгән форма һәм тәртиптә эшләнә.

Жирлекнең уртача сроклы финанс планы проекты Башкарма комитет тарафыннан раслана һәм жирлек Советына жирлек бюджеты проекты белән бер үк вакытта тапшырыла.

Жирлек бюджеты проектының төп күрсәткечләре һәм жирлекнең уртача сроклы финанс планы күрсәткечләре бер-берсенә туры килергә тиеш.

3. Жирлекнең расланган уртача вакытка исәпләнгән финанс планы тубәндәге параметрларны үз эченә алырга тиеш:

бюджет керемнәренең һәм чыгымнарының фаразланыла торган гомуми күләме;

бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бюджетлар чыгымнарын классификацияләү бүлекләре, бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләре күләме яки бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, муниципаль программалар һәм программа булмаган юнәлешләр буенча бюджет ассигнованиеләре күләме;

чираттагы финанс елында һәм план чорында муниципаль берәмлекләр арасында муниципаль берәмлекләренең бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләрне бүлү;

жирлек советының хокукий актлары белән билгеләнә торган (билгеләнергә тиеш) жирле бюджетларга салым керемнәреннән түләүләрнең нормативлары;

бюджет дефициты (дефициты);

Чираттагы финанс елы һәм план чорының һәр елыннан соң килүче елның 1нче гыйнварына муниципаль бурычның ин югары чиге.

Башкарма комитет тарафыннан жирлекнең уртача сроклы финанс планының өстәмә күрсәткечләрен раслау каралырга мөмкин.

4. Жирлекнең уртача сроклы финанс планы күрсәткечләре индикатив характерга ия һәм чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең уртача сроклы финанс планын эшләгәндә һәм раслаганда үзгәртерлергә мөмкин.

5. Жирлекнең уртача сроклы финанс планы план чорына күрсәтелгән план параметрларын төгәлләштерү һәм план чорының икенче елына параметрлар өстәү юлы белән эшләнә.

Жирлекнең уртача сроклы финанс планы проектына аңлатма языунда уртача сроклы финанс планы параметрларын нигезләү, шул исәптән, планлаштырылган үзгәрешләрнең сәбәпләрен курсәтеп, элек хупланган параметрлар белән чагыштыру китерелә.

38 Статья. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру

1. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру жирлекнең финанс органы тарафыннан гамәлдәге һәм кабул ителә торган йөкләмәләрне үтәүгә аерым билгеләнә торган методика нигезендә һәм тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет һәм автоном учреждениеләр тарафыннан муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль йөкләмәне, шулай ук хисап финанс елында һәм агымдагы финанс елында аның үтәлешен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

39 Статья. Салым чыгымнарын бәяләу һәм исемлеге

1. Жирлекнең салым чыгымнары исемлеге авыл жирлеге Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә муниципаль программалар һәм аларның структур элементлары, шулай ук муниципаль программаларга карамаган эшчәнлек юнәлешләре буенча төзелә.

2. Жирлекнең салым чыгымнарын бәяләу, Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән гомуми таләпләрне үтәп, ел саен жирлек Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә башкарыла.

3. Күрсәтелгән бәяләу нәтижәләре жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләрен формалаштырганда, шулай ук муниципаль программаларны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләгәндә исәпкә алына.

40 Статья. Муниципаль программалар

1. Муниципаль программалар жирлек Башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Муниципаль программаларны тормышка ашыру сроклары жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан алар билгеләгән тәртиптә билгеләнә.

Муниципаль программаларны эшләу һәм әлеге программаларны формалаштыру һәм гамәлгә ашыру турында каарлар кабул иту тәртибе жирлек Башкарма комитетының муниципаль хокукий акты белән билгеләнә.

2. Муниципаль программаларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэммин итүгә бюджет ассигнованиеләре կүләме, программаны раслаган жирлек Башкарма комитетының муниципаль хокукий акты нигезендә, бюджет чыгымнарының һәр максатчан статьясы буенча бюджет турындагы каар белән раслана.

Чираттагы финанс елыннан башлап гамәлгә ашыруга тәкъдим ителә торган муниципаль программалар, шулай ук элек расланган муниципаль программаларга үзгәрешләр жирлекнең Башкарма комитеты билгеләгән срокларда расланырга тиеш.

Муниципаль программалар бюджет турындагы каарга ул үз көченә кергән көннән ике айдан да соңга калмыйча туры китерелергә тиеш.

3. һәр муниципаль программа буенча ел саен аны тормышка ашыруның нәтижәлелеген бәяләу үткәрелә. Күрсәтелгән бәяләу тәртибе һәм аның критерийлары жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Күрсәтелгән бәяләу нәтижәләре буенча жирлек Башкарма комитеты чираттагы финанс елыннан башлап расланган муниципаль программаны туктату яки үзгәртү, шул исәптән муниципаль программаны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэммин итүгә бюджет ассигнованиеләре կүләмен үзгәртү кирәклеге турында Каар кабул итәргә мөмкин.

41 Статья. Жирлек бюджеты проектын төзу тәртибе һәм сроклары

1. Жирлек бюджеты проектын төзу тәртибе һәм сроклары, бюджет законнары һәм жирлек Советының муниципаль хокукий актлары белән билгеләнгән таләпләрне үтәп, жирлек Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

2. Жирлек бюджеты проекты муниципаль хокукий акт белән билгеләнгән тәртиптә ачык тыңлауларда фикер алышырга тиеш.

III бүлек. БЮДЖЕТ ТУРЫНДА КАРАР ПРОЕКТЫН КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ

42 Статья. Бюджетны карау һәм раслау нигезләре

1. Жирлек бюджеты турындагы каарда бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарын һәм гомуми күләме, бюджет дефициты (профицит), шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы законнары, жирлек Советының муниципаль хокукий актларында билгеләнгән башка күрсәткечләр (бюджет турындагы каарлардан тыш) көргөн төп характеристикалар булырга тиеш.

2. Бюджет турында каар белән раслана:

- бюджет керемнәренең Баш администраторлары И семлеге;

- бюджет қытлыгын финанслау чыганакларын һәм Баш администраторлары И семлеге;

- чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре), шулай ук чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет чыгымнары классификациясенең чыгымнар төрләре, бүлекчәләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, муниципаль программалар һәм программага карамаган юнәлешләр), чыгымнар төрләре (төркемнәре һәм төркемчәләре) һәм (яисә) максатчан статьялары буенча бюджет ассигнованиеләрен чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет чыгымнары классификациясенең төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре), шулай ук, бюджет Россия Федерациясе Бюджет кодексы, жирлек советы каары белән;

- чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет чыгымнарын һәм ведомство структурасы;

- гавами норматив йөкләмәләрене үтәүгә юнәлдерелә торган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;

- чираттагы финанс елында (чираттагы финанс елында һәм план чорында) Россия Федерациясе бюджет системасын һәм башка бюджетларына башка бюджетлардан алына торган һәм (яисә) бирелә торган бюджетара трансферлар күләме;

- чираттагы финанс елына һәм план чорын һәм беренче елына бюджет расланган очракта шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарын һәм гомуми күләме план чорын һәм беренче елына бюджет чыгымнарын һәм гомуми күләменнән кимендә 2,5 процента күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасын һәм башка бюджетларыннан бюджеттара трансферлар исәбенә каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорын һәм икенче елына бюджет чыгымнарын һәм гомуми күләменнән кимендә 5 процента күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасын һәм башка бюджетларыннан бюджеттара трансферлар исәбенә каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча);

- чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет қытлыгын финанслау чыганаклары);

- Чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1нче гыйнварына муниципаль эчке бурычның иң югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның иң югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югары чиген күрсәтеп, муниципаль бурычның иң югары чиге;

- жирлек бюджетының Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, жирлек Советының хокукий актларында билгеләнгән башка күрсәткечләре.

3. Жирлек бюджеты турындагы карап проекты расланган бюджетның план чорының параметрларын үзгәрту һәм аларга Жирлек бюджеты проектының план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Жирлек бюджетының план чорының параметрларын үзгәрту жирлек Советының муниципаль хокукий акты нигезендә башкарыла.

4. Шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнар астында бюджет ассигнованиеләре бюджет чыгымнарының ведомство структурасында бүлекләр, бүлекчәләр, максатчан статьялар һәм чыгымнар төрләре буенча план чорында бүленмәгән бюджет ассигнованиеләре аңлашыла.

5. Шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнар астында бюджет ассигнованиеләре бюджет чыгымнары классификациясе нигезендә план чорында бүленмәгән бюджет ассигнованиеләре аңлашыла.

43 Статья. Бюджет проекты белән бер үк вакытта төзелә торган документлар һәм материаллар

Жирлек бюджеты турындагы карап проекты белән бер үк вакытта жирлек Советына бирелә:

- жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

- агымдагы финанс елының узган чорында жирлекнең социаль-икътисади үсешенең якынча нәтижәләре һәм агымдагы финанс елында жирлекнең социаль-икътисади үсешенең көтелүче нәтижәләре;

- жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджетының төп характеристикалары (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарының гомуми күләме, дефициты (профициты) яки урта сроклы финанс планы расланган жирлек бюджетының төп характеристикалары (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарының гомуми күләме, дефициты (профициты));

- бюджет проектына анлатма языу;

- бюджетара трансфертларны бүлү методикалары (методикалар проектлары) һәм исәп-хисаплар;

- чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1нче гыйнварына муниципаль эчке бурычның иң югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның иң югары чиге;

- агымдагы финанс елына бюджетның көтелүче үтәлешен бәяләү;

- паспортлар (паспортлар проектлары), күрсәтелгән паспортларга үзгәрешләр проектлары;

- жирлек бюджетының керем чыганаклары реестрлары;

- башка документлар һәм материаллар.

Бюджет турында карап проектында бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү күшымтасы булмаса, бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән күшымта бюджет турындагы карап проектына күшымталар составына кертелә.

44 Статья. Жирлек Советына бюджет турында карар проектын керту

1. Жирлек Башкарма комитеты бюджет турындагы карар проектын 15нче ноябрьдән дә соңға калмыйча жирлек Советына карауга кертә.

2. Жирлек Советының жирле салымнар турындагы муниципаль хокукый актларга, Жирлек Советының бюджет хокук мәнәсәбәтләрен җайга сала торган, чираттагы финанс елында һәм план чорында үз көченә керә торган бюджет керемнәрен үзгәртүгә китерә торган каарларына үзгәрешләр керту турындагы каарлары Жирлек Советына чираттагы финанс елында һәм план чорына жирле бюджет турында карар проекты кертелгән көнгә кадәр Жирлек Советының муниципаль хокукый актында билгеләнгән срокларда жирлек Советына кабул итегергә тиеш.

3. Чираттагы финанс елында һәм план чорына бюджет турында карар проекты белән расланган план чорының расланган бюджеты курсәткечләрен төгәлләштерү һәм төзелә торган бюджетның план чорының икенче елы курсәткечләрен раслау күздә тотыла.

Агымдагы финанс елында һәм план чорына бюджет турындагы каарның план чорына кагылышлы өлешендә үз көчләрен югалткан дип танылган очракта, 47нче статьяның Знче пункты нигезендә чираттагы финанс елында һәм план чорына бюджет турында карар проектында чираттагы финанс елы һәм төзелә торган бюджетның план чоры курсәткечләрен раслау карала.

45 Статья. Жирлек Советының бюджет турындагы карар проектын карау

1. Жирлек бюджеты турындагы карар проекты кертелгәннән соң 3 эш көне эчендә Жирлек башлыгы аны район Контроль-хисап палатасына экспертиза үткәру өчен жибәрә.

Бюджет турында карар проекты турындагы бәяләмә, әлеге проект житешсезлекләрен курсәтеп, аларны ачыклау очрагында, 5 эш көне дәвамында әзерләнә.

Бәяләмә жирлек Советы депутатлары тарафыннан жирлек бюджеты турындагы карар проектына төзәтмәләр әзерләгендә исәпкә алына.

2. Кертелгән бюджет турында карар проекты, шулай ук район Контроль-хисап палатасы бәяләмәсе жирлек Советының дайми комиссиясенә, шулай ук жирлек Советы депутатларына карауга жибәрелә.

3. Жирлек бюджеты турындагы карар проекты барлық кирәклө документлар һәм материаллар белән Жирлек Башкарма комитеты тарафыннан эшләп бетерү өчен кергән көннән алып өч эш көне эчендә тәкъдим итегергә тиеш.

5. Жирлек бюджеты турындагы карар проектын жибәргәннән соң, бер атна эчендә Жирлек Советы жирлек бюджеты турындагы карар проектын беренче укылышта карый.

Беренче укылыш предметы булып Жирлек бюджеты турындагы карар проектының төп параметрларын хуплау тора.

Жирлек бюджеты турындагы карар проекты буенча беренче укылыш үткәргәннән соң, ике атна эчендә халық алдында тыңлаулар үткәрелә.

6. Икенче укылышта жирлек бюджеты турындагы карар проекты тулысынча кабул итөл.

Жирлек бюджеты турындагы карар проекты буенча килешмәгән сораулар килеп туган очракта, жирлек Советы Рәисе каары белән килештерү комиссиясе төзелергә мөмкин, аңа Жирлек Башкарма комитеты һәм Жирлек Советы вәкилләре бер ук санда керә.

Килештерү комиссиясе бәхәсле мәсьәләләрне беренче һәм икенче укылышлар арасында туралы карый.

7. Жирлек бюджеты турында кабул ителгөн карап кабул ителгөн көннөн өч көн эчендә имзалана һәм Жирлек Уставы белән билгеләнгән тәртиптә халыкка иғлан ителе.

Жирлек бюджеты турындагы карап, аңа күл қуелганнын соң ун көннөн дә соңга калмыйча, билгеләнгән тәртиптә рәсми бастырып чыгарылырга тиеш.

46 Статья. Бюджет турында каарны раслау сроклары һәм бюджет турында карап проектын вакытында кабул итү нәтижәләре

1. Бюджет турындагы карап жирлек Советы тарафыннан каралырга, расланырга һәм чираттагы финанс елы башланганчы имзаланырга тиеш.

Жирлекнең жирле үзидарә органнары бюджет турындагы каарны үз вакытында карауны, раслауны, имзалауны һәм бастырып чыгаруны тәэммин итү буенча үз компетенциясе чикләрендә мөмкин булган барлык чарапарны курергә тиеш.

Район бюджеты турындагы карап 1нче гыйнвардан үз көченә керә һәм, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм (яки) жирлек бюджеты турындагы каарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 31нче декабренә кадәр гамәлдә була.

2. Бюджет турында карап финанс елы башыннан үз көченә кермәгән очракта, Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән қысаларда бюджет белән вакытлыча идарә итү режими кертелә.

47 Статья. Жирлек бюджеты турындагы каарга үзгәрешләр керту

1. Жирлек бюджеты турындагы каарга үзгәрешләр керту турындагы карап проекты, әлеге Нигезләмәнен 45нче статьясында каралган тәртиптә һәм әлеге статьяда билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алыш, жирлек Советы тарафыннан карала.

2. Жирлек бюджеты турындагы каарга үзгәрешләр керту турындагы карап проекты Совет тарафыннан беренче уқылышта карала.

3. Агымдагы финанс елына фаразлана торган Жирлекнең социаль-икътисадый үсеш нәтижәләре нигезендә түбәнәйгән очракта, Жирлек бюджеты керемнәренең гомуми կүләме агымдагы финанс елына һәм план чорына Жирлек бюджетында каралган күрсәтелгән керемнәр үзгәрешләр кертелгән очракта, план чорына кагылышлы нигезләмәләрнен үз көчләрен югалтуын тануны күздә тоткан Татарстан Республикасы бюджеты, план чорына караган өлешендә жирлек бюджеты нигезләмәләре үз көчләрен югалткан дип танылырга мөмкин.

IV бүлек ЖИРЛЕК БЮДЖЕТЫ ҮТӘЛЕШЕ

48 Статья. Бюджетны үтәү нигезләре

1. Жирлек бюджетының үтәлеше авыл жирлекне Башкарма комитеты тарафыннан тәэммин ителе.

2. Бюджетның үтәлешен оештыру жирлекнең финанс органына йөкләнә.

3. Бюджет үтәлеше жыелма бюджет язмасы һәм касса планы нигезендә оештырыла.

Жирлек бюджеты касса бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомство буйсынуы нигезендә башкарыла.

Бюджет үтәлешенә касса хезмәте казначылык органнары тарафыннан башкарыла.

4. Жыелма бюджет язмасын төзу һәм алып бару тәртибе Россия Федерациисе Бюджет кодексы нигезендә жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә һәм жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүчеләр, бүлүчеләр һәм алучылар иғтибарына житкерелә.

49 Статья. Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлеше

Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлеше күздә tota:

- агымдагы финанс елында гамәлдә булган нормативлар, бюджет турындағы карап һәм Татарстан Республикасының башка законнары, бюджет законнары нигезләмәләре нигезендә кабул ителгән муниципаль хокукий актлар, Федераль казначаулык органнары счетларыннан һәм жирлек бюджетына башка керемнәрнең бүтән керемнәреннән жирлекләр бюджеттына күчерүдән көргөн керемнәрне бюджеттың бердәм счетына күчерү;

- артык бүленгән суммаларны күчерү, артык түләнгән яки артык алынган суммаларны кире кайтару, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар суммасы һәм артык алынган суммаларга исәпләнгән процентлар;

- салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациисе законнары нигезендә артык түләнгән яки артык алынган суммаларны исәпкә алу;

- жирлек бюджеты керемнәре администраторы тарафыннан жирлек бюджеттына түләүләрне төгәлләштерү.

50 Статья. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлеше

1. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлешен күздә tota:

- бюджет йөкләмәләрен кабул итү;
- акчалата йөкләмәләрне раслау;
- акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү;
- акчалата йөкләмәләрнең үтәлешен раслау.

Бюджет акчаларын алучы аңа житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә.

Бюджет акчаларын алучы муниципаль контрактлар, физик һәм юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр белән башка шартнамәләр төзу юлы белән яисә закон, башка хокукий акт, килешү нигезендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә.

3. Бюджет акчаларын алучы бюджет акчалары хисабына түләү һәм түләүне санкцияләү өчен кирәк булган башка документлар нигезендә акчалата йөкләмәләрне түләү бурычын раслый.

4. Акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү рөхсәт язынын (акцепт) кылу рөвешендә, бюджет законнары нигезләмәләре нигезендә жирлекнең финанс органы тарафыннан билгеләнгән акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү тәртибендә каралган документларның булуын тикшергәннән соң гамәлгә ашырыла.

Акчалата йөкләмәләрне түләү (гавами норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмәләрдән тыш) бюджет акчаларын алучыга житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә гамәлгә ашырыла.

5. Акчалата йөкләмәләрне үтәүне раслау физик яисә юридик затлар файдасына бюджеттың бердәм счетыннан, Россия Федерациисе бюджет системасы бюджетларыннан акчаларны күчерүне раслый торган түләү документлары, шулай ук бюджет акчаларын алучының акчалата йөкләмәләрен үтәү буенча акчалата операцияләрне башкармауны раслый торган башка документларны тикшерү нигезендә гамәлгә ашырыла.

51 Статья. Бюджетара трансфертлар

Жирлек бюджетыннан түбәндөгө рәвешләрдә бюджетара трансфертлар бүлеп берелә һәм (яисә) жирлек бюджетына берелә ала:

Россия Федерациясе Бюджет Кодексының 133нче һәм 140нчы статьяларында билгеләнгән очракларда муниципаль районнар бюджетларына шәһәр һәм авыл жирлекләре бюджетларына субвенцияләр;

Россия Федерациясе Бюджет кодексының 142.2нче статьясында билгеләнгән очракларда Россия Федерациясе субъектлары бюджетларына субсидияләр;

Югары Ослан муниципаль районы бюджетыннан жирлекнән бюджет тәэммин ителешен тигезләүгә дотацияләр;

муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр;
башка бюджетара трансфертлар.

52 Статья. Агымдагы финанс елы тәмамлану

1. Жирлек бюджетын үтәү операцияләре, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242нче статьясындагы 2нче пунктында күрсәтелгән операцияләрдән тыш, 31нче декабрьдә тәмамлана.

Агымдагы финанс елында жирлек бюджетын үтәү буенча операцияләрне төгәлләү Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләренә туры китереп, жирлекнән финанс органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет ассигнованиеләре, бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм агымдагы финанс елын финанслауның иң чик күләмнәре 31нче декабрьдә үз көченә керә.

3. Жирлек бюджетының бердәм счетында булмаган бюджет акчаларын алучылар тарафыннан файдаланылмаган калган калдыклар агымдагы финанс елының соңғы ике эш көненнән дә соңга калмыйча жирлек бюджетының бердәм счетына бюджет акчаларын алучылар күчерелергә тиеш.

4. Агымдагы финанс елында кулланылмаган, максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертлар алар берелгән бюджет кеременә кире кайтарылырга тиеш.

Бюджет акчаларының баш администраторы агымдагы финанс елында максатчан кулланылмаган, субсидия һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертларга ихтыяж булу турындагы карары нигезендә, күрсәтелгән бюджетара трансфертларның калдыкларыннан артмаган күләмдә акчалар чираттагы финанс елында бюджет чыгымнарын финанс белән тәэммин итү өчен, күрсәтелгән бюджетара трансфертларны бирү максатларына туры килә торган бюджет кеременә кире кайтарылырга мөмкин.

Максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертларның файдаланылмаган калдыгы тиешле бюджет кеременә күчерелмәгән очракта, күрсәтелгән акчалар Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнгән гомуми таләпләрне үтәп, финанс органы билгеләгән тәртиптә бюджет кеременә алынырга тиеш.

V бүлек БЮДЖЕТ ХИСАБЫН ТӘЗҮ, ТЫШКЫ ТИКШЕРУ, КАРАУ һәМ РАСЛАУ НИГЕЗЛӘРЕ

53 Статья. Бюджет исәбе һәм бюджет хисаплылыгы нигезләре

1. Бюджет хисаплылыгы үз эченә ала:
1) бюджет үтәлеше турында хисап;

- 2) бюджет үтәлеше балансы;
- 3) эшчәнлекнең финанс нәтижәләре түрүндә хисап;
- 4) акча хәрәкәте түрүндә хисап;
- 5) аңлатма языу.

2. Бюджет үтәлеше түрүндагы хисапта Россия Федерациясе бюджет классификациясе нигезендә көрөмнәр, чыгымнар һәм бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет үтәлеше түрүндагы белешмәләр тупланган.

Бюджет үтәлеше балансында жирлекнең финанс һәм финанс активлары, хисап чорының беренче һәм соңғы көненә бюджет исәбен алу счетлары планы буенча йөкләмәләре түрүндә белешмәләр бар.

Эшчәнлекнең финанс нәтижәләре түрүндә хисапта хисап чорында эшчәнлекнең финанс нәтижәләре түрүндә мәгълүмат тупланган һәм дәүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү кодлары буенча төзелә.

Акча хәрәкәте түрүндагы хисап бюджет акчалары белән дәүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү кодлары буенча операцияләрне чагылдыра.

Аңлатма язында бюджет үтәлеше түрүндагы мәгълүмат, Россия Федерациясе Финанс министрлыгының норматив хокукий актларында билгеләнгән мәгълүматны ачуга карата таләпләр нигезендә тупланган бюджет үтәлеше түрүндагы хисапта бирелгән естәмә мәгълүмат.

3. Жирлекнең бюджет хисаплылыгы бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының бюджет хисаплылыгы нигезендә финанс органы тарафыннан төзелә.

4. Жирлекнең бюджет хисаплылыгы еллык булып тора. Жирлек бюджетының үтәлеше түрүнда отчет квартал саен бирелә.

5. Жирлекнең бюджет хисаплылыгы жирлекнең финанс органы тарафыннан жирлекнең Башкарма комитетына тапшырыла.

Агымдагы елның беренче кварталында, ярты еллыгында һәм тугыз аенда жирлек бюджеты үтәлеше түрүндагы хисап авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан раслана һәм Жирлек советына һәм районның Контроль-хисап палатасына җибәрелә.

Жирлек бюджеты үтәлеше түрүндагы еллык хисап жирлек Советы карары белән расланырга тиеш.

54 Статья. Жирлек бюджеты үтәлеше түрүнда еллык хисапны тышкы тикшерү

1. Жирлек бюджеты үтәлеше түрүндагы еллык хисап авыл жирлеге Советында каралганчы тышкы тикшерелергә тиеш, ул бюджет средстволары баш администраторының бюджет хисаплылыгын тышкы тикшерүне һәм жирлек бюджеты үтәлеше түрүнда еллык хисапка бәяләмә әзерләүне үз эченә ала.

2. Жирлек бюджеты үтәлеше түрүндагы еллык хисапны тышкы тикшерү, федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алып, жирлек Советының муниципаль хокукий актында билгеләнгән тәртиптә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, районның Контроль-хисап палатасы тарафыннан башкарыла.

3. Авыл жирлеге Башкарма комитеты, аңа бәяләмә әзерләү өчен, агымдагы елның 1нче апреленнән дә соңга калмыйча, жирлек бюджетының үтәлеше түрүнда хисап бирә. Жирлек бюджеты үтәлеше түрүндагы еллык хисапка бәяләмә әзерләү бер айдан да артмаган сротта башкарыла. Бюджет үтәлеше түрүндагы хисапка бәяләмә бюджет акчалары баш администраторларының еллык бюджет хисаплылыгын тышкы тикшерү курсәткечләрен исәпкә алып әзерләнә.

4. Жирлек бюджеты үтәлеше түрүндагы еллык хисапка бәяләмә районның Контроль-хисап палатасы тарафыннан бер үк вакытта жирлекнең Башкарма комитетына юнәлтелеп тапшырыла.

55 Статья. Жирлек бюджеты үтәлеше турында отчетны жирлек советына тапшыру

1. Бюджет үтәлеше турындагы еллык хисап авыл жирлеге Советына ағымдагы елның 1нче маеннан да соңға калмыйча тапшырыла.

2. Бюджет үтәлеше турында еллык хисап белән бер үк вакытта аңа бюджет һәм бюджет хисаплылыгының үтәлеше анализын үз эченә алган аңлатма языу, муниципаль йөкләмәнен үтәлеше һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләреннән файдалануның башка нәтижәләре турында белешмәләр, бюджет үтәлеше турында карар проекты, бюджет үтәлеше турында башка бюджет хисаплылыгы, Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка документлар тапшырыла.

3. Жирлек Советы утырышында жирлек башлыгының (вәкаләтле затның) жирлек бюджеты үтәлеше турындагы доклады тыңлана.

4. Фикер алышу һәм Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны карау нәтижәләре буенча Жирлек Советы Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны раслау һәм Жирлек Советы тарафыннан тиешле карар кабул итү яки жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны кире кагу турында Карап кабул итә.

5. Жирлек Советы тарафыннан Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карап кире кагылган очракта, ул мәгълүматларны дөрес булмаган яки тулы булмаган чагылдыру фактларын бетерү һәм бер айдан да артмаган сротка кабат тапшыру өчен кире кайтарыла.

56 Статья. Жирлек бюджеты үтәлеше турында карап

Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карап белән, Жирлек бюджеты керемнәренен, чыгымнарының һәм дефицитының (профицит) гомуми күләмен күрсәтеп, хисап финанс елы өчен жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап раслана.

Хисап финанс елында Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карапга аерым күшымталар белән күрсәткечләр раслана:

- керемнәр классификациясе кодлары буенча бюджет керемнәре исемлеге;
- бюджет чыгымнарының ведомство структурасы буенча чыгымнар ;
- бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет чыгымнары;
- бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары классификациясе кодлары буенча бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары исемлеге;

Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карап белән шулай ук Жирлек бюджетының үтәлеше турындагы карап өчен Жирлек Советының муниципаль хокукий актларында билгеләнгән башка курсәткечләр дә раслана.

VI бүлек МУНИЦИПАЛЬ ФИНАНС КОНТРОЛЕ

57 Статья. Муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыручи органнар

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган хокукий актлар, Жирлек бюджетыннан физик затларга бүтән түләүләр буенча гавами норматив йөкләмәләр һәм йөкләмәләр, шулай ук муниципаль контрактлар, шартнамәләр (килешүләр) шартларын үтәүне тәэммин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

2. Тышкы муниципаль финанс контроле район Контроль-хисап палатасы тарафыннан башкарыла.

3. Авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан Эчке муниципаль финанс контроле башкарыла.

4. Алдан тикшеруға авыл җирлеге бюджетын үтәу барышында бюджет бозуларны кисәтү һәм булдырмау максатларында башкарыла.

5. Алга таба контроль аның үтәлешенең законлылыгын, исәп-хисапның дөреслеген билгеләү максатыннан җирлек бюджетының үтәлеше нәтижәләре буенча башкарыла.

58 Статья. Бюджет бозулары өчен җаваплылык

Бюджет бозулары өчен җаваплылык Россия Федерациясе бюджет законнарында билгеләнгән нигезләр буенча һәм тәртиптә башкарыла.